

ARTERNES AMBASSADØRER

NINA TOFTE HANSEN

I dette temanummer møder du flere tekster forfattet af artsambassadører, men hvad i alverden er en artsambassadør? Begrebet er opfundet af en gruppe århusianere, som står bag initiativet Arternes Aarhus. Et initiativ, som oprindeligt blev startet som et eksperiment i 2017 i samarbejde med Naturhistorisk Museum Aarhus, og som siden er vokset til en permanent borgergruppe med søstergrupper i både Aalborg og København.

I alt er der nu godt 60 artsambassadører i Danmark, som hver holder fanen højt for de arter i deres nærområde, som har brug for opmærksomhed. Det kan være stor vandsalamander, som mister levesteder, når vådområder bliver lavet til boligblokke. Det kan være lindetræer, som bliver fældet, før de får lov at blive gamle, eller det kan være muldvarpe, som godt kunne bruge én, der taler deres sag i en verden, hvor de oftest lægges for had af haveejere, plantecentre og gift-producenter.

At være ambassadør for en art vil sige, at man kan betragte sig selv som artens talsperson og dens repræsentant i den daglige debat. Der er ikke nogen færdig opskrift på, hvordan man er den bedste artsambassadør. Hver enkel ambassadør gør det på sin måde. Artsambassadørerne har vidt forskellige baggrunde og tager tit afsæt i deres egen faglighed i deres arbejde. En er eksempelvis pensioneret journalist og bruger sin faglighed til at skrive artikler og debatindlæg på artens vegne. En anden er biologistuderende og sætter fokus på sin art ved at arrangere guidede ture i naturen. I princippet kan alle over 12 år blive ambassadør for en art. Det eneste, det kræver, er engagement og tid til at sætte sig ind i en lokal, vildtlevende art, som ens hjerte banker særligt for. For hver enkelt artsambassadør lyder opgaven i al sin enkelhed: Undersøg nysgerrigt, hvordan lokalområdet kan blive et lidt bedre levested for netop din art.

Filosofien bag

Det daglige arbejde som artsambassadør er så enkelt, at en 12-årig kan varetage det, men der ligger mange store tanker til grund for konceptet om at blive ambassadør for en art. Først og fremmest handler det om at skabe en åbning i det demokratiske system, hvorigennem „ikke-mennesker“ kan komme til orde. Vi kommer ikke uden om, at vores verden er mere og mere domineret af mennesker. I denne antropocæne periode er snart hver eneste kvadratmeter landjord og hav underlagt menneskeligt domæne. En kvadratmeter tilhører Peru, en anden Portugal. Det betyder, at de cirka 9 milliarder arter, som bebøer planeten, uden at ane det er underlagt menneskeartens styre og forvaltning. Alle de dyre- og plantearter, som lever på kloden, er således underlagt styresystemer uden at have nogen demokratisk indflydelse. Hver enkel nation regeres naturligvis med menneskelige interesser i højsædet. Der er allerede rigeligt med befolkningsgrupper og modstridende, menneskelige interesser at tage højde for som lokalpolitiker, og det er et kompliceret puslespil at opveje hensynet til både ældres og unges interesser, virksomheder og hjemløse. Derfor er det ikke underligt, at hensynet til natugler, humlebier og egetræer altid kommer nederst i lokalpolitikernes prioriteringsrækker. I sidste ende er politikerne jo ansvarlige over for dem, som har valgt dem, og når for eksempel natuglernes behov groft ignoreres, har det ingen konkrete konsekvenser for de folkevalgte. Med andre ord, vi har en artsdemokratisk udfordring.

Det er her, artsambassadøren kommer ind som et bud på en del af løsningen. Ved at udnævne en ambassadør for eksempelvis natuglen får denne art med et et talerør i det demokratiske system. Natuglerne får ganske vist ikke stemmeret, men de får taleret, og på lokalplan kan det have stor effekt. Mange gange koster det meget lidt omtanke og penge at inkludere andre arters behov. Kan en gammel træstamme få lov at stå og blive hullet og beboelig for natugler i stedet for at blive fældet? Kan der anlægges små vandhuller i gamle murerbaljer i byens baggårde til hjælp for guldsmede og andre insekter? Mange lokalpolitikere byder sådanne små, enkle løsninger hjerteligt velkommen og afsætter gerne lidt midler på budgettet til, at de kan realiseres. Men nogen skal bringe idéerne til torvs. Det kræver en skare af artsambassadører, som på konstruktiv og diplomatisk vis kan plante disse idéer i den daglige debat.

En ny rolle i samfundsdebatten

Begrebet „artsambassadør“ er som nævnt selvopfundet af en gruppe engagerede borgere og er endnu ikke en officiel anerkendt titel, hverken i Aarhus, Aalborg

eller København. Selv om titlen er opdigtet, har den vist sig at være yderst effektiv. I et land som Danmark er det ikke svært at få adgang til demokratiets maskinrum – i hvert fald ikke på lokalpolitisk plan. Vi har en sund tradition for at give adgang til interesseorganisationer og små foreninger, og her er det helt naturligt for artsambassadørerne at træde ind. Med indførelsen af begrebet „artsambassadør“ er der hermed blevet skabt en ny rolle, som almindelige borgere kan påtage sig, hvis de ønsker at give de ikke-menneskelige borgere i deres nærområde en stærkere stemme. Og det er der mange, der gør. Et stigende antal mennesker bærer rundt på en dyb bekymring for vores ikke-menneskelige naboer på planeten. Det kan være svært at vide, hvad man skal stille op med en sådan bekymring. Det er de færreste af os, som kan afse tid og energi til at blive lokalpolitikere eller naturaktivister, og mange nøjes med at betale kontingent til en naturorganisation. Med opfindelsen af rollen „artsambassadør“ er der nu skabt en ny rolle, som hver enkelt af os kan vælge at påtage os og således aktivt tage del i at omsætte bekymring til handling.

Læs mere om Arternes Aarhus på <http://rodnet.org/om-arternes-aarhus/> og artsambassadørernes arbejde i Aarhus i Facebook-gruppen <https://www.facebook.com/groups/431481273909955/>.